„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
пет пута на недељу.

ПРЕТПЛАТА и ОГЛАСИ
шаљу се на администрацију,
А РУКОПИСИ
уредништву „Браника“ у Н. Сад.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ЦЕНА ЈЕ »БРАНИКУ«
За Угарску; Србију Црну Гору
друге стране земље
на годину К 34·— 46·— дин.
на по године К 17·— 23·— „
на четврт „ К 8·50 11·50 „

Поједини бројеви стају 12 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 10 пот. од реда ситних слова.
Уредништво и администрација „Браника“
налази се у кући А. Пајевића у Дунавској
улици бр. 36.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ.

Бр. 135. У Новом Саду, у уторак 12. (25.) јула 1911. Година XXVII.

Беч и арбанаски устанак.

Столетна бечка политика погледа на Албанију. То спада у оквир ове бечке политике, чији су погледи управљени на читав Балкан. Ово интересовање за Балканско Полуострво данас је тим веће, што је велика хабзбуршка монархија истиснута из Италије и из Немачке па је са окупацијом а сада већ и са анексијом Босне и Херцеговине започета она акција према Бољану, која спада у империјалистичку политику хабзбуршке монархије.

Српски народ на Балкану још пре скоро две стотине година био је увучен у оквир империјалистичке политике хабзбуршке монархије, а то је могло бити тим пре, што су у оно доба Аустрија и Русија заједнички чиниле фронт против отоманске превласти на Балкану. Али тек од оно доба, од кад се Русија посебним интересима за православне хришћане на Балкану оделила од Аустрије, постале су противности међу Русијом и хабзбуршком династијом према Балкану. Од то доба колебала се аустријска политика међу нагињањем Турској и нагињањем хришћанским народима.

Ових је дана посланик на угарском сабору, Мађар Имре *Иванка*, у првим редовима мађарске опозиције и опструкције ставио на угарскога министра-председника, грофа Куена-Хедерварија, врло важну и значајну интерпелацију, која је правила сензацију те грофа *Еренштала*, министра спољашњих послова, компромитовала у тој мери, да су мађарски владини кругови били забезекнути, па је министар мађарскога правосуђа др. Фрања *Секељ* назвао такву интерпелацију велеиздајничком. Наравно, кад данас мађарски државници воде исту империјалистичку мађарску политику према Балкану, као и они државници у Бечу, да је интерпелација Имра Иванке морала забезекнути. Посланик Иванка је навме питао угарскога министра-председника: *је ли му познато, да је наша монархија међу Арбанасе разделила 10.000 пушака манлихерака* познатога новога строја?

Ово би наравно значило, да наша монархија *подупире Арбанасе* против *Турске*, а овамо пред европском дипломатијом изгледа, да наша монархија ради на томе, да умири Арбанасе у корист Турске, те тобоже постаје Црна Гора она мала српска држава, која буни Арбанасе *против Турске*.

Шта има у овом *истине* а шта је неистина?

Ми смо већ рекли, да се балканска политика наше монархије погледом на положај према Русији показује у неком колебању међу подупирањем хришћанских народа и подупирањем Турске.

То не би било ништа ново. При станку *Кара-Ђорђа* за ослобођење Србије подупирала је Метернихова политика Турску, а овамо је давала помоћи српским устаницима под Кара-Ђорђем. Српски трговци на овим странама подупирали су српске усташе барутом и храном. У оно доба пре сто и више година полазила су у Новом Саду у вече потајно силна кола, натоварена хлебовима, па су у јутро хлебови већ били пребачени преко Саве. Али кад је Турска дознала за ово подупирање српских усташа, бацила је бечка војена управа сву *кривицу* на генерала *Симпшена*, заповедника граду Варадину. Писцу ових редака покојни родитељи казивали су, како су Новосађани ишли у Варадин, да виде *касацију* генерала Симпшена. Дошао је из Београда турски паша па је био присутан, кад су генерала Симпшена касирали и пред фронтом му са униформе здерали војничка одличја, па му и сабљу пред фронтом на двоје прекрхали. Наравно да је Симпшен после добијао обилату новчану припомоћ те у Бечу безбрижно живео. А познато је и то, да су после Србијине погибије Кара-Ђорђа са његовим војводама *затворили* у Варадину па их је тек после Русија ослободила затвора. Међутим све ово даје се опширно читати у дебелој књизи на немачком језику, коју је написао покојни Србин *Федор илем. Демелић* под насловом: „Metternich und seine auswärtige Politik!“

Дакле оно, што је посланик Имре Иванка у својој интерпелацији навео о подупирању Арбанаса манлихеркама, не би изгледало тако невероватно. Зна се и то, да године 1875. наша монархија није била непријатељски расположена према херцеговачком устанку, кад је пукла невесињска пушка.

Међутим ми држимо, да *није вероватно*, да је наша монархија разделила међу Арбанасе упитних 10.000 манлихерских пушака. Истина, наша се монархија врло заузела у Цариграду, да се Порта измири са Арбанасима. Ваља знати, да су *католици* Арбанаси свагда стајали под протекцијом наше монархије. Али ипак држимо, да дељење тако велике количине пушака не би могло остати тајна, а такво што наша монархија не би рискирала према пријатељском односу, у којем стоји према Порти. Па због тих манлихерака дошла је у сумњу место Аустро-Угарске Црна Гора. Пошто су при бојевима са Арбанасима Турци нашли по коју манлихерку, сумњичили су час Аустро-Угирску час Црну Гору. То сумњичење ишло је тако далеко, да су непријатељи Црне Горе измислили чак и то, да краљ Никола у арбанаском питању ради споразумно са нашом монархијом. То је несмислица, јер би ово претпостављало, да краљ Никола ради по упутству Русије и Италије, и ово је *искључено*, јер ни Русија ни Италија, *нису споразумне* у арбанаском питању са Аустро-Угарском.

На сваки начин да се ствари ломе у погледу арбанаскога питања. Краљ Никола има свој прописани правац у арбанаском питању, а и Аустро-Угарска свој, који се мора поклапати са читавим правцем балканске политике наше монархије.

Лако је појмити, да је интерпелација посланика Имра Иванке морала начинити сензацију. На сваки начин, ма какав био одговор министра-председника грофа Куена-Хедерварија на интерпелацију посланика Иванке, не ће никако изменити политику, које се држе у Бечу како у погледу арбанаског тако и у погледу читавог балканскога питања.

И Сомбор се буди.

Има ли тога Србина, коме не ће срце заиграти у грудима, када прочита овај натпис и размисли мало о њему? Јер он нам много говори.

Онај Сомбор, за који се мислило, да је изгубљен за Српство или бар да није кадар дати иницијативу за какав рад или створити што самостално а што би било од велике користи нашем народу, једном речи: онај Сомбор, који је спавао несретним сном и давио се у њему, тај исти Сомбор је показао недавно у више примера, да је горње мишљење погрешно. Ми ћемо се осврнути само на последње дело наше браће Сомбораца, које је врло значајно и по њих а по том и по цео наш народ у овим крајевима.

Има ли и једнога међу нама, који се задовољава нашим садањим

ЛИСТАК.

Стијепо Прокопов:

ОВАКО ЈЕ ТО БИЛО.

(Наставак.)

Ма како дуго ја износио своје погледе у будућност, жене би ћутале и кад ја завршим, чисто би одахнуле од миља, што ће то тако бити лијепо и све љепше. Кад се од тога заноса отријезним и малко дођем до сабе, неправо ми је, што сам толико времена потрошио, а нисам се ни мало хаснио. Та ја нисам долазио да говорим, већ да слушам. Шта то вриједи говорити пред тако малим друштвом? За ме то није. Спремам се за нешто веће и корисније народу.

Послије по године хтио сам да издајем лист, онако за мјесне прилике. Грађе сам могао накупити доста и чему да један догађај приповиједам само толиком броју особа, с коликим се сретнем од јаузна до јаузна? Знао сам, да човјек, који одговара за лист, може имати посла и с људима, који по закону врндају цијелог вијека, и баш због тих мислио сам да наручим готове саливене ријечи: „чује се с поувдане стране«, „говори се“, „кажу у граду“, јер трошак би био: безброј пута једне те исте ријечи слагати.

Срећом што се нисам бацио у трошак.

И тај је женски свијет збиља чудноват.

Лијепо се то живи у слози и пријатељству неколико мјесеци и онда наједаред «чује се«, да се нешто срди она на ону, па тек изостане она, и онда ево извињавања и правдања — јаузновима за мало те не би краја.

Нико се није толико трудио, да изравна несугласице међу завађеним госпођама, као ја. А и за то треба вјештине. Једна се задовољи тиме, ако јој кажем, како она друга не само да има лијепо мишљење о њој, већ ју је сваком приликом, кад год би се ко ма само неповољно изразио о њој, узимала у заштиту. Друга се таквим измишљотинама није задовољавала. Тој сам морао предочити, како је она баш злобна, што је у ове све напредније и живад и поврће и прању добије бољу, која не закера много, што се хране тиче, и само за то, што је била у пријатељству с њом, једе сама себе, што је то онако, а не овако, но сад, кад су се разишле, распрешће и ова своје конце, па ће је ма код шваље оговарати и износити којекакве прљавштине, а чему то? Кад се једаред ма о коме што зло пронесе, тешко се стишава јер свијет воли и да чује и да вјерује о свакоме што више зла. Боље је онда ма и онако као кроз зубе говорити с таковима. јер изнесе ли се што рђаво, многи ће рећи: ето, ова оваке добра још се с њом дружи, а она онакове ствари износи; баш то није истина!

Тако је то изравнавам и дотјерујем се за онај велики посао на земаљско-народној њиви и кад се старо друштво почне наново састајати, владам се мудро, како ниједна не би могла помислити, да се намећем. Не долазим увијек у исто вријеме; некад мало раније, некад мало касније, него што почне јаузн. Било је случајева, да ја први дођем. Па и то није тек онако насумце; ради се то с рачуном, сасвим политички. Дознам тако непосредно од које госпође или распитам код слушкиња — овај посредни пут не треба никада никога да буни, јер у мој круг рада пада и решавање социјалних питања и свако је средство дозвољено, да се ма и за корак приближим смеру — распитам и код слушкиња, јер најпослије, при коначном решавању женскога питања мораћемо бар ми представници разних странака саслушати и њихово мнијење — дознам дакле од њих, гдје ће им се милостиве састати.

Слушкиње то знају, јер оне разносе поруке. Кад сасвим тачно дознам, гдје ће се донијети форме ради ручни радова, а пити кава и претресати најновији догађај из близа и из далека, онда на по сата пред заказано вријеме уђем у кућу ради каква важна питања или договора с господином супругом. Распредем разговор на дугачко и широко, док не почну долазити званице. Мени је то мило из два разлога: прво мило ми је, што ћу се брзо наћи у њихову друштву, а друго мило ми је, што се господин домаћин врпољи; ишао би, а не може мене да остави. Сиромах на мукама је, али то мене не буни, јер се морам спремати, да у животу гледам сасвим равнодушно, како се невине жртве савијају, да другима буде боље. Знам, да ниједна

стањем и приликама, у којима се наш народ налази? Сви ми потпуно увиђамо и врло добро знамо, да наш status quo не ваља и да је по нас чак и врло опасан, убитачан, те говоримо и пишемо о томе, како је то зло и тако даље, али ово наше незадовољство, негодовање, критиковање зауставља се и остаје једино у речима и на хартији. Логична последица тога незадовољства пак, рад на побољшању прилика, status-a quo изостаје, те тако овакви родољубиви разговори остану само празна вајкања, ћаскања, „критика“, какве ми не требамо. Ми требамо *рада*, озбиљног рада, и то рада у најширим слојевима нашега народа, а не празне критике, јер критика је само тада умесна, ако служи као помоћно средство за стварање нечега бољег.

У овом погледу су нас наши Сомборци далеко надмашили. Док се ми задовољавамо лепим, безначајним фразама, дотле они засукаше рукаве те се смишљено и озбиљно, с пуно љубави и пожртвовања латише рада у народу, рада на просвећивању нашега народа, гледајући у томе с пуним правом једино средство, које нас може спасти.

Они основаше наиме недавно *Народну књижницу*, друштво, коме је задатак, да шири просвету у најшире слојеве нашега народа путем књиге и јавних популарних предавања у Сомбору и околним местима, дакле да ради на моралном и материјалном подизању наших ратара, који се даве у мору мрака, незнања.

Има ли чега лепшег и идеалнијег од овога?! Наша браћа Сомборци су ударили добрим путем. Показали су се, да су заиста прави пријатељи и достојни синови свога народа, којима лежи на срцу његова будућност и који потпуно схваћају и извршују своју националну светодужност. Живели!

Ми им немамо шта саветовати ни предлагати, јер су они показали, да су дорасли овоме послу, него их од своје стране само молимо, да не клону у започетом спасоносном и племенитом раду и да се не плаше никаквих препрека, јер смо дубоко уверени, да, ако наставе и даље радити у оном правцу, у ком су започели, морају напредовати и на крају победити. А од те победе нема ничега слађег и лепшег!

Дакле — на посао!
Сретно! Напред! **Срба.**

Устанак Арбанаса.

Тек сада се зна, ко је пуцао на Едем-пашу и његова ађутанта. Војном министарству турском стигао је од пећскога мутесарифа извештај, у коме вели, да је на Едем-пашу пуцао Арнаутин *Авдија* из освете, што му је паша ланске године погубио брата Шабана. За Авдијом се живо трага, али му нема ни трага ни гласа. Са њиме су била још два му друга.

Турске припреме.

Цариград, 10. јула.

У војноме министарству ради се дан и ноћ и чине се *велике припреме*, јер и Младо-Турци виде, да је стање врло озбиљно и да Турској свићу судбоносни дани.

Ово дана сазваће се парламенат у ванредни сазив. Решаваће се о арбанаскоме питању и држању Турске према Црној Гори. Колико су устанци у Арбанији, Јемену и Сирији и грађански рат у Туркестану бацили у бригу и владу и Младо-Турке, види се по томе, што никоме не пада ни на ум, да се прослави дан султанова ступања на престо. Вести о општем устанку у Арбанији и побуни Арнаута поразили су и највеће оптимисте међу Младо- и Старо-Турцима.

Турци обилазе границу.

Скопље, 10. јула.

Шеф генералштаба *Саид* ефенди, праћен дванаесторицом официра, вишим генералштабним официром *Тусун Хасаном* и призренским мутесарифом, отпутовао је одавде у намери, да изврши инспекцију целе границе скопскога вилајета — према Бугарској и Србији.

Погранични команданат Црне Горе измењен.

Да је положај због проширења побуне у косовском вилајету постао много озбиљнији, види се и отуда, што је досадашњи црногорски погранични комесар, дивизијонар *Бошковић* измењен, а на његово место именован је Митар *Маршиновић*, бивши министар војни.

Код великога кнеза Николаја Михајловића.

— Разговор о Толстоју. —

На првом спрату гостијонице »Grand Hotel Ott« на тргу Фрање Јосифа у Маријанским Лажњама станује од двадесетак дана амо висок гост. То је руски велики кнез Николај Николајевић, почасни доктор берлинског свеучилишта. Велики кнез је дошао у Маријанске Лажње, да ради на историјско-бијографском делу. Пређашња његова дела на том пољу извојевала су му признање европских научника. Ваља се сетити дописке цара Александра II. са његовом сестром, виртембершком краљицом; монументалног дела у три свеске о баденској принцези а руској царици Јелисавети, жени Александра I.; дела у дванаест свезака с натписом »Relations diplomatiques de la Russie et de la France« и најзад монументалног дивот-дела с натписом: „Руски портрети осамнаестог и деветнаестог века“. О том делу је Лав Толстој писцу 26. јануара 1906. написао ово писмо:

»*Драги Николају Михајловићу!*

Овога сам часа довршио преглед и лектиру Вашег дела и не могу довољно да Вам захвалим, што сте ми послали то изврсно издање. Нарочито су ми пажњу оковали текстови; тако су лепо разумљиви. У опште цело то издање пружа драгоцене грађе не само »de la petite histoire« него и правој историји оних времена.... Желим Вам, да наставите своја лепа и корисна истраживања, и захваљујем Вам још једаред за оно, што сам до сад из њих употребио.«

Те Толстојеве речи доказују најбоље, како меродавни кругови цене радове великога кнеза.

Велики кнез је импозантан, висок, пун и снажан, али правилан лик, те изгледа готово витак и биће да му је тако око педесет година. Црна му коса на глави почиње овде онде да сéди, подсечени му бркови и округла брада још су сасвим црни. Над пуним уснама енергично се диже кукасти нос; у сјајним очима одсјајује ведрина и воља на живот; чело показује озбиљан, замишљен израз. Главна црта његова бића у личном саобраћају јесте љубазност, која окива и заноси, те јој нико не може да одоли.

Велики кнез, унук цара Николаја I. није ожењен, има више браће, био је неколико година у Кавказу, био је онде заповедник једне пуковније а сада је генерални побочник и стриц цара Николаја II. Кад га је пре неколико дана походио дописник једног од великих светских листова, одвео је велики кнез свога госта до малена стола, који је био пун цигара и кутија са цигаретама и силних кратких ћилибарских камиша у корицама. Већи део собе и писаћи сто били су препуњени књигама и рукописима, међу којима има и рукописа цара Александра I. Удобно седећи у столици према дописнику и мирно пушећи хавану, почео је разговор овако:

— Маријанске Лажње знам од пре. Наравно да ми се овде допада. Ове ми је године била намера, да се склоним испред сваке грађе и сваког шума. То ми дабогме није пошло за руком.

Ту се слатко насмеја.

Одиста у Маријанским Лажњама све врве гости. На сваком се кораку чују најразличнији идијоми, а нарочито руски, крај шарених аустријских официрских униформама, које одударају од осталих, често се опажа монотона сива ношња руских гимназиста и кад и кад нешто и ексотична елеганција руских дама.

Велики кнез настави:

— Рад сам да останем овде до половине јула па онда пре свега идем у Поступим, да онде видим нешто, што још нисам видео.

Дописник опази:

— Ако се не варам, цар ће у то време бити на путу по северним крајевима а царица у Хамбургу. Биће дакле у Поступиму мира и тишине.

Велики кнез рече на то:

— Мене ће својски дочекати моја нећака Цецилија и њен муж, немачки престолонаследник.

— Јесте ли, Ваше Височанство, задовољни тиме, што Вас је берлинско свеучилиште поводом своје стогодишњице наименовало својим почасним доктором? запита дописник.

— Искрено да Вам кажем, не марим за ордене, униформе, светковине и такве ствари. Али то ме је одликовање обрадовало. Ја умем да ценим његов значај.

Разговор се онда обрнуо на испитивања великога кнеза. Дописник је распитивао за последњи довршени му рад, за животопис баденске принцезе, потоње руске царице Јелисавете. Као што је познато, она је од петнаест година дошла на руски двор и несретним је браком, неспоразумима и сплеткама, можда и својом слабошћу при свој својој образованости и даровитости рано била приморана, да се одрече свог владалачког позива, пошто је свог мужа сачувала била сличне одреке.

У току разговора ће дописник замолити:

— Не бисте ли ми, Ваше Царско Височанство, саопштили што о судбини Вашег последњег дела? Заман сам покушао, да га добијем у књижарницама. Нема га ни краљевска књижница у Берлину.

— То вам верујем! одговори велики кнез. И сам сам за 200 марака једну свеску антикварски купио. Штампано је свега 1600 примерака, али се то брзо распачало. Један сам примерак послао Његову Величанству цару Вилхелму, један престолонаследниковици, један енглеској краљици. У Француској се интересовало за то дело, исто тако и у Енглеској. Тешко ћете га добити. Но ја ћу Вам дати адресу, на коју се можете обратити.

Дописник укаже на столове, на којима је било пуно књига.

— Ви, Царско Височанство, као што видим, и у Маријанским Лажњама имате пуне руке посла. Смем ли питати, какву тему обрађујете у овај мах?

— То се дело односи на цара Александра I. Данас сам баш поручио грађу за њ. Биће ту и врло скупих ствари То ће бити веома опсежно дело. Кад ће бити готово, не могу Вам рећи. Но како знате руски, прочитаћу Вам предговор.

Велики кнез седне за писаћи сто, извади из своје мапе читав свежањ фолијотабака, који су били на густо исписани.

— Ево видите! укаже велики кнез смешећи се на силне исписане листове.

— Ваше Царско Височанство као да не мари за диктовање и за писаћу машину?

— Не умем да диктујем.

— Има људи, који уму да се прилагоде и најскривенијим намерама онога, који диктује....

— Не, ја сувише много мењам. Мој се рукопис и овако може одгоненути.

Тада поче да чита својим звучним гласом, прилично брзо, са пуно израза, јасно, енергично.

— Ваше Царско Височанство ваљда зна, да руски књижевник Мерешковски у овај мах о истој теми саопштава историјски роман. По оном, што сам читао, изгледа ми, да је правом пчелињом вреднећом покупљена огромна грађа, али за сад још нема јаке, продирне радње. Изгледа, да је завера декабриста средиште свему. Можда ћемо дакле добити пандан Толстојевим недовршеним „Декабристама“.

На то велики кнез устане па узбуђено стане шетати по соби.

— Лично познајем Мерешковског те не ћу ништа да кажем за његов значај. Али његов је рад скроз неисторијски и неистинит.

— Ваше Царско Височанство тачно прати руску књижевност и штампу. Роман Мерешковскога излази, ако се не варам, у »Руском Слову«.

— Тај ми се лист веома допада; доноси ванредно драгоцене књижевне прилоге и уређен је веома добро. Недавно су опет у »Руском Слову« саопштена Толстојева писма. Мало час говорасте о Толстоју и запитасте ме за писма, која ми је Толстој писао. Имам од Толстоја неких тридесет писама, али их још не мислим износити на јавност. Толстојево писмо, које је 16. јануара 1902. писао цару о томе, да се укине својина, предао сам. Сећам се сасвим тачно. Цар се није изразио о садржини тог писма...

— Извините, Царско Височанство, још једно питање. Тиче се Толстојева одношаја према његовој жени тик пред крај. И о томе има писама, која разлажу много што-шта. Ја лично стојим пред загонетком. Кад сам године 1906. у Јасној Пољани походио покојног Толстоја, видео сам, како се загрлили и пољубили њих двоје, кад се грофица вратила из Москве с пута. То не ћу никад заборавити.

Велики кнез поче лагано:

— О томе Вам могу рећи толико, да

жена не само не воли, већ баш не трпи, да јој је муж код куће, кад она „даје јаузн“, и муж мора да одлази из своје рођене куће и слободно му је да префаранслује у кавани, докле се год жене не разиђу. У таквим приликама, кад муж остане преко времена код куће, знам да бива свађа међу мужем и женом. Догодило се то већ више пута, да ми се муж јада на жену, а и ја њему дајем за право, а послије опет чујем од жене, како се тужи на свог мужа, и ја слушам као какав судија и дајем жени за право. Тако мора политичар да се влада и ја сам се увјек радовао, што толико напредујем. Чувао сам се наиме увијек јасних и недвосмислених израза при одобравању мужевљега или женина поступка, јер људи, који се за онакав културни посао спремају, као ја што се спремам, морају имати увијек за собом враташца отворена, како се то већ каже у нашем свијету. Ако сам кадгод био толико несмотрен, да баш искажем штогод оштро и непријатно оној страни, која у мене тражи савјета или утјехе, додао бих брзо — људи нашега кова морају бити за рана и домишљати! — да је то, што сам рекао, написао негдје неки римски филозоф. Чак сам споменуо и име тог филозофа. А то није тешко. Додам ма на који слог „нуције“ или «луције« и шта мајстор Ђока, који је сада грађевни подузетник и носи цилиндар на глави а о великим празницима и слику женину на ланцу за сат, шта он зна, ма да се погосподио и жена му даје јаузнове, дабогме шта он зна, ко је био Шануције или Ђелуције нити је, он када учио латински нити сам ја. Мора да ми вјерује и да слуша, кад му читам — не буквицу (то је застарело) већ абецеду. За учене људе имам други начин изражавања. У нашу струку спадају домаћи, сеоски, градски, земаљски и свјетски заплети и замршаји и ми морамо увијек да за се сачувамо ону висину, одакле се очекују расплети. Човјек се мора вјежбати у малом, па ће онда бити лако и при већим сукобима, које смо вјешто удеспли.

(Наставиће се.)

е Толстој био човек, који је у животу много претурио преко главе. Беспримерно искрено је све исприповедио својој жени. Према томе није грофица противна, да Толстојеве исповести изађу на јавност онако, како их је он забележио. Но Чертков, кога сам ја познавао још као млада потпоручника, и контеса Александра, који стоји под његовим упливом, мисле, да ваља излучити све, што је по њихову мишљењу кадро да науди Толстојевој успомени.

Дописник рече на то:

— Ни ја не схваћам ту грају, која се недавно дигла по руским листовима. Ја налазим, да је не само појмљиво, него баш и упутно, да се стручњачка рука штедимице побрине за то, да успомена тог великана не буде укаљана. За његова »Хаџи-Мурата« је Ваше Царско Височанство песнику дало историјску грађу.

— Тако је. Веома сам радознао на то дело. Осим тога има и један роман...

— Ваше Царско Височанство мисли »Оца Сергија«. Пре неколико година је о садржини тог дела нешто продрло у штампу. На моје питање одговорио ми је Толстој преко свог тајника дра Душана Маковицког, да је та белешка само индискрецијом изашла на јавност. Сад чемо добити то дело. Ваше Царско Височанство ваљда зна, да у Немачкој Толстоја не читају више онолико, као пре?

— То знам. Толстоја куд и камо више пропагирају у Енглеској. После Енглеске долази Америка, за тим Француска па онда Италија и на послетку Немачка. Ви сте лично познавали Толстоја? То сте му зацело онда погледали и у очи. Ала је чудноватe очи имао тај човек, сасвим малене, дубоке, али уз то оштре, продирне...

Политички преглед.

— **Русијина снага.** Русија постаје сваким даном моћнија бројно, и у културном, привредном, војном и политичкоме погледу. У трговинској и економској политици игра данас Русија посве другу улогу но пре десет година. Рат са Јапаном био је за Русију отприлике оно, што плаха киша за плодну њиву. Данас су су Русији зарасле манџурске ране, а продуктивни рад врши се умноженом снагом.

Од 1907.—1910. године подвостручила се њена производња и извоз, а потрошња се повећала за 40 од сто. Финансијски извори бујнији су но игда. Буџет показује суфицит. Становништво се умножава годишње бар за три милијона душа. Број новорођених већи је за 3,000.000 од броја умрлих. Сибир се насељава. Годишње се пресели у њ 250.000 до 350.000 душа. По њему ничу села и градови американском брзином. Продукција расте баснословном брзином.

Русија је на путу, да у економији и индустрији буде оно, што је данас Америка. Само што је Русија данас у књижевности, науци и уметности оно, што Америка не може бити никада.

Французи рачунају, да се руско народно имање за сада повећава бар за 500 милијона годишње.

Вести из места и из народа.

Нови Сад, 11. јула 1911.

— **»Наши пријатељи«.** Овдашњи лист »Српство« ставио је себи, изгледа нам, у задатак, да нас и наше људе напада. Ми не тражимо ни од кога никаквих обзира, али што бисмо смели да тражимо, то је — објективност. Иначе се само непријатељи нападају по сваку цену, било право или не. У свом броју од суботе ставља тај лист питање: да ли је компатибел, да су једни исти људи у разним установама заступљени? А нарочито вели, да није компатибел, да председник Трговачког Удружења гласа као члан управног одбора Матице Српске и даје улога тој установи. Али није тако. Дотични члан није гласао ни за, ни против, нити би могао решити, јер има 12 чланова у управном одбору, а што је најглавније, *ниши је Матица изгубила, ниши ће изгубити што год.* Даље, што се тиче хипотекарних зајмова Матице Српске, сваки је зајам добио, који је пружио довољну сигурност. Онда немојте да нас денунцирате!

Али има нешто, што није компатибел, а то је, да онај, **који је живео од доброте људи око Трговачког Удружења,** *који је још и* **закинуо** *ту установу,* јер је добротом тих људи добио још и *зајам,* који, разуме се, *није вратио:* инкомпатибилно је, велимо, да *такови* људи нападају људе, који су им користили и то без оправданог разлога, онда... остављамо да о томе пресуде она господа, у чијима је рукама тај лист.

Ако је »Српство« заиста све посвршавало, што треба у овостраном и оностраном Српству средити па се сад осећа тако силним, да се може на два фронта борити, онда: *»Бе аферим, од Добоја Мујо, и ми коња за трку имамо!«*

Ако Вам, г. Апићу, овај цитат није познат — што врло лако може бити — онда ако Вам у овостраном и оностраном српству нико не може објаснити, обратите се на »квартирхера« Ваше редакције, јер *он све зна!*

— **Књижевни Одбор Матице Српске** држао је 4. (17.) јула 1911. седницу под председништвом друштвеног председника А. *Хаџића,* кр. дворског саветника. — Бугарска Академија Наука у Софији, дописом својим од 23. јуна о. г. бр. 76. јавља, да је одлуком од 6. марта о. г. досадашње Бугарско Књижевно Друштво узело горњи назив, да је подељена у три одсека, да своја издања спрема у три правца. — Издаје се Редакцијоном Одбору допис Управног Одбора, по ком би се неке старије свеске књига за народ требале прештампати. — За Матичина издања примљени су рукописи: »Шкртац“ и „Очева смрт“, приповетке Боже *Ловрића,* „Римски мудрац Епиктет“ од П. М. Бирјакова у преводу Нике *Николајевића;* „Јоакима Вујића учитељевање у Земуну“ од Димитрија *Руварца;* Две песме из спева »Краљевић Марко и Арапин« од дра Николе *Продановића.* — Нису примљени рукописи: »Храбри витез«; »Српкиња дјевојка у пјесми и приповјетци«; »Пожар страсти“. — Издају се на оцену рукописи: XI. чл. „Из историје Срба у Угарској“ с натписом »Од смрти последњег Јакшића до смрти Петра Бакића“ од дра Алексе *Ивића;* »Љубав и појезија Лазе Костића“ од дра Бошка *Петровића;* »Са словенске равни од Р. Ф. *Манђера;* »Притисак светлости« од А. М. *Машића;* од непознатих писаца: »Низ живот« приповетка; »Последњи дани Босне« драма; »Гуја« драма; »Хајка« драма. — Расписују се стечајеви на питомачка места из задужбина Нестора Димитријевића, Петра Костића, Васе Јагазовића, Катарине Д. Јовановићке. — Према овлашћењу Његове Светости, српског патријарха Лукијана Богдановића, добивају из стипенд. задужбине Нестора Димитријевића већу пристојбу ови питомци: Војислав *Борјановић,* филозоф у Грацу, годишње К 1200, Милош *Симић,* гимн. VII. разр. у Вел. Кикинди, и Милан *Костић,* гимн. VI. разр. у Новом Саду, сваки по К 600.-а расписује се стечај на три нова места.

— **Објава о новосадском вашару.** Земаљски марвени и занатлијско-трговачки вашар у Новом Саду одржаће се 5., 6. и 7. августа 1911. године п. р. на пирошком путу поред реформатскога гробља. На вашар је дозвољено уз прописани пасош дотерати сваку животињу из места, у којем не влада зараза.

— **Утопио се.** Јуче око 4 сахата после подне утопио се у Дунаву под Каменичком Адом Андрија *Саузер,* шегрт код новосадскога кројача Андрије *Малчића.* Утопљеника су после једног сахата извадила два дечка, те је пренесен матери у стан. Наша варош је саградила бесплатно купатило код гвозденог моста за народ и поред свега тога многи опет иду у слободни Дунав, где нађу смрт. Родитељи и старатељи треба строго да пазе на своју децу и млађе те да им не дају да се купају у каналу и у Дунаву, јер ово је већ трећи случај, који се десио за недељу дана.

Новости са стране.

— **Први српски докторат на универзитету у Риму.** Италијански листови из Рима јављају, да је гђица *Неда,* кћи Душана *Јовановића,* професора у пензији из Београда, положила на тамошњем универзитету све медицинске испите са успехом cum laude, а затим докторат целокупног лекарства са једногласном одличном оценом, због чега јој је додељена награда »Girolamo«, којом се награђује, између одличних, најбољи студенат.

Успех ове младе Српкиње није само њен. Он ће обрадовати и шире српске кругове, јер ће њена отаџбина Србија добити једног вредног и способног радника баш на пољу, на којем је добрих радника још тако мало.

НОВИЈЕ.

Беч, 10. јула. Краљевски угарски домобрански министар Самујило *Хаваји* стигао је синоћ амо.

ТЕЛЕГРАМИ

уредништву »Браника«.

Несрећа автомобилом.

Будимпешта, 11. јула. Јуче пре подне се при уласку у варошку шумицу сударио автомобил са двопрежним колима. У автомобилу је било четири особе. Све су биле избачене из автомобила. Полицијскога концеписту Рудолфа *Малнашија* ударила је мотка, те је на неколико сахата после тога умро у болници. Шофер је тешко рањен.

Велик пожар.

Брно, 11. јула. Јуче после подне је у четворокатној фабрици филијале аустријских фабрика сукна избила ватра, која је разорила главну зграду, споредне згладе и магазине. Штета се рачуна преко милијон круна.

Наш краљ у Гмундену.

Ишл, 11. јула. Његово Величанство је јуче после подне у полак четири засебним возом отпутовало у Гмунден, где је походило војводу од Кумберланда и виртембершку војвоткињу Марију Терезију. У дворцу Ебенцвајеру походио је краљ дон-Алфонза од Бурбона и супругу му доњу Марију де лас Њевес. У седам сахата се краљ засебним возом вратио у Ишл. Уз пут је свуд срдачно и одушевљено био дочекан.

Верење принцезе Јелене.

Београд, 11. јула. Принцеза Јелена верила се јуче у Раконици-ју са прицом Јованом, сином великога кнеза Константина, брата од стрица руског цара.

Огроман пожар у Цариграду.

Цариград, 11. јула. У две варошке четврти у Стамболу у исти мах букнула је ватра. Изгорела је сасвим зграда генералштаба. Осим тога изгорело је 2000 кућа за становање и дућана. Мисли се, да су паликуће проузроковали пожар, да би се користили забуном. Хоће иду кроз варош и наричу услед грозне несреће, коју Турци тим већма осећају, што се десила баш уочи турског народног празника: годишњице ступању султана Мехмеда V. на престо.

Просвета.

Извештај о нашим просветним заводима за школску годину 1910.-1911.

I.

Српска православна велика гимназија у Новом Саду.

Извештај о овом нашем просветном заводу за школску годину 1910.-1911. доноси на првом месту заслужену похвалу умировљеном управитељу Васи *Пушибрку* из пера данашњег управитеља дра Душана *Радића.* На другом је месту саопштен светосавски говор дра Душана *Радића.* »О значају културног напретка у животу људском« а за тим долази извештај о излету професора и ученика у Чаково приликом Доситејеве стогодишњице из пера проф. Милана А. *Јовановића.* У гимназијском су патронату и у току ове школске године два места још једнако била упражњена. Професорска колегија је са управитељем, са учитељем гимнастике и учитељем појања и певања имала свега 20 чланова. Необлигатни су предмети били: француски језик, нацртна геометрија, стенографија и осмогласно црквено појање. Укупни фонд гимназијски (заједно са задужбином Арсе и Анке Пајевића) износио је 31. децембра 1910. свега: К 973.859·04, фундација Атанасеум износила је К 55.855·— а фундација Николе Крстића К 2423·50. Установа Sanitas има К 7601·77 а приходи од светосавских беседа износе К 24827·76. Опћа библијотека је умножена са 339 дела у 848 свезака а ученичка са 32 дела у 182 свеске те сад имају обе укупно 10.677 дела у 22.831 свесци. У физикалној и кемијској збирци има 430 бројева у 1465 комада а у вредности од К 9365·23. Умножене су и природописна, нумизматична и географијска збирка. У школском летопису учињен је помен четворици ученика, који су умрли у току школске године, за тим је објављен резултат испиту зрелости а после тога је саопштена оцена ученичког владања и успевања им у наукама. Уписано је било свега 486 редовних ученика и 15 приватних а остало их је до краја школске године свега 469. Највише их је било родом из Угарске. Срба је било 442, Хрвата 9, Словака и Чеха 6, Руса 2 и Немаца 10. Сасвим на крају извештаја објављена је смрт заслужног умировљеног професора Филипа Оберкнежевића и саопштен је говор проф. Милана А. Јовановића, којим се у име професорске колегије на гробу опростио са покојником. Тај је говор изашао и у подлиску нашег листа у 115. броју.

УМЕТНОСТ.

— **Како се у Угарској поступа са румунским позоришним приказима.** Румуни у Угарској већ од више година имају своје врло добро организовано дилетантско позоришно друштво, које *у корист оснивања сталног румунског народног позоришта* даје представе по свима местима у Угарској, у којима има Румуна. На тај начин су агилни Румуни за неколико година скупили до 500.000 К за позоришни фонд свој.

У прошлу недељу је та румунска позоришна дружина дошла у *Велики Варад.* То је некојим тамошњим новим и коренитим Мађарима било трн у оку те варошки капетан, неки помађарени *Јевреј*ин по имену Армин *Герѐ,* даде Румунима дозволу само за декламовање и певање, а позоришни приказ забрани, јер се је бојао, да ће бити тенденцијозан. Румунско друштво ипак хтеде да одигра један комад, но дежурни полицајни чиновник то не даде. Редитељ то саопшти публици, која нададе вику против те одредбе полицајске.

— Азија! Срамота! — викаху Румуни.

Најпосле велики капетан једва дозволи, да се одигра сасвим невин позоришни комад. Била је већ *ионоћ,* кад се завеса наново диже и уз бурне усклике: »сетреаска!« представа сасвим невиног малог комада отпоче.

РАЗНО.

— **„Ја сам поморски кадет Мајер...«** Весела згодица из дана боксерског устанка сад је тек продрла у јавност. При јуришу на тврђавице код Такуа учествовало је и мало одељење аустријских морнара под заповедништвом једног поморскога кадета. Пошто су заузели тврђавицу, враћало се одељење натраг до пристаништа. Пролазили су крај запаљених кинеских кућа. У једној кући је малена птица певачица, осећајући, да ће и она изгорети, тужно крештала. „Да ли да ју спасемо?« запиташе морнари а млади њихов за-

поведник пристане на то. Један се морнар успентра у кућу, извади кавез са птицом па га надене на бајонет. Одељење настави свој марш. У то искрсоше путем руски официри. Један од њих опази кавез на морнаревој пушци те позове поморскога кадета на одговор. Кадет га учтиво обавести. Но руски се официр продере на њ: „Нема ништа! Ви сте се огрешили о генералну заповест, која најстрожије забрањује сваку пљачку.« Сад кадет поцрвени па сасвим учтиво одговори, да се цела та ствар страна официра ништа не тиче. Он води своје морнаре те је он одговоран за све, што они ураде, само свом претпостављенику. »Ви не знате с киме говорите тим нечувеним тоном!« одврати руски официр. »Ја сам дон Хајим Бурбонски а моја је тетка аустријска надвојвоткиња!“ „А ја сам — одговори кадет сасвим хладнокрвно — поморски кадет Мајер а моја тетка има творницу палидрваца у Линцу.“ Рече па промаршира поред запрепашћеног и разјеђеног Бурбонца. Рескост поморскога кадета допала се не само аустријским, него и другим поморским официрима на бродовима велесила те јој се сви од срца смејали. Доцније се за ту ствар дознало и у аустријским дворским круговима. Кад је недавно име јунака те згодице — он је наравно већ одавна постао био официр те је запослен у министарству — било споменуто пред једним аустријским надвојводом, рече овај, смешећи се: „То је онај поморски кадет Мајер, чија тетка има фабрику палидрваца у Линцу.“

САОБРАЋАЈ.

— **Наново је отворена агенција у Старом Футогу.** Мађарско краљевско деоничко друштво за пловидбу рекама и морем јавља, да је наново за целокупни промет отворила станицу у Старом Футогу, која је због велике воде неко време била затворена.

Трговина и промет.

Новосадска пијаца.

	11. јула 1911.
Пшеница нова — — — —	К 10·40— —·—
Пшеница стара — — — —	„ 10·20— —·—
Зоб — — — — — — —	„ 9·20— —·—
Јечам — — — — — —	„ 7·20— —·—
Нови кукуруз окрњен — —	„ 7·50 —·—
Лањик — — — — — —	„ 11·—
Мувар — — — — — —	„ 8·—
Пасуљ — — — — — —	„ 10·20

Све од 50 кила.

Марва, свињи и живина.

Волови по кили — — — — —	К 0—82
Свињи тешки по кили — — — —	1 К 00—·24
средњи „ „ — — — —	1 „ 00—·20
„ лаки „ — — — —	1 „ 00—58
„ мршави пар 200—240 —	„
Теоци по кили — — — — —	1 „ 10—18
Јагњци по кили — — — — —	„ 80—88
Овци по пару — — — 30-36	„
Кљукане гуске по кили — — —	1 „ 00—40
Јаја 8 комада — — — —	„ —40

Управник: Др. Мих. Полит-Десанчић.

Одговорни уредник: Јанко Перић.

ОГЛАСИ.

ГВОЖЂАРСКА И ФАРБАРСКА ТРГОВИНА

ДАНИЛА ГЕРГУРОВА и СИНА

у СОМБОРУ (Бачка)

потребује **ДВА ПОМОЋНИКА.**

Који су у обим струкама као и говору српског, мађарског и немачког језика вични, имају првенство. Ступање 1. или 15. августа по нов. календару а најдаље 1. септембра т. г. 353 2—4

582 ланца бачке земље I. класе 582

у једном комаду, која лежи у близини Старог Бечеја, са свима економским зградама **продаје**

БАНКАРСКА и МЕЊАЧКА РАДЊА **Р. Милановића**

НОВИ САД — UJVIDÉK.

У случају потребе добива се зајам на ову земљу по 900 круна по ланцу. 3—3

С. О. 5300|през. ех 1911.

Стечај.

Овим се отвара стечај ради попуњења упражњених **питомачких места у стипендијској закладе Гавре Адамовића** за ученике средњих школа и свеучилишта. Од ових је једно место (евентуално два места) са стипендијом од годишњих 600 К, три места са стипендијом по 800 К и два места са стипендијом по 1200 К годишњих.

Стипендију ову могу добити сиромашни ученици српске народности православне вере, који су доброга владања, марљиви и који се добро уче; ну сродници оснивачеви имају првенство.

Питомци ове задужбине слушају своје науке у отачанственим заводима у Угарској и Хрватској и Славонији; ну могу уз благовремено получену дозволу од вис. кр. уг. министарства богочасти и јавне наставе слушати своје науке и у иноземству.

Рок за подношање молбеница саборском одбору траје **до 8. (21.) августа 1911.**, а треба уз молбеницу привити: крсни лист, школску сведоџбу, лечничку сведоџбу и сведоџбу о сиромаштву. Осим тога у молбеници ваља споменути, камо да се достави одлука саборског одбора после седнице му а матуранти још и то, којој ће се струци одати.

Примећује се, да сваки молитељ, који моли једну стипендију из више закладе, има за сваку стипендију засебну молбу са прилозима поднети тако, да прилози у једној молбеници имају бити оригинали или оверени преписи, а у осталим молбеницама прости преписи.

У Карловцима, 5. (18.) јулија 1911. године.

ПРЕДСЕДНИШТВО

српског православног народно-црквеног

3571—3 **саборског одбора.**

С. О. 5305/през. ех 1911.

Стечај.

У стипендијској задужбини **Петровић-Хариша** има се попунити једно питомачко место са стипендијом од годишњих 600 круна за трговачку струку и евентуално једно место за економску струку са годишњом стипендијом од 600 круна.

Стипендију ову могу получити само младићи српске народности и источно-православне вере из земаља угарске круне, а изабрани питомци моћи ће уживати своје стипендије само у којем наставном заводу истих земаља, изнимно пак по допуштењу вис. кр. уг. министарства богочасти и јавне наставе и у којем наставном заводу у иноземству.

При једнаком својству молитеља имају првенство они, који су без имања пред онима, који таковога поседују; а у истим околностима имају првенство пре свих молитеља сродници основатеља пок. Марије Хариша, рођ. Петровићеве и мужа јој пок. Григорија Хариша из Земуна.

Крсним писмом, лечничком сведоџбом о каламљењу богиња и стању здравственом, школском сведоџбом о до сад свршеним наукама и најпосле сведоџбом од политичке власти о имовном стању својем односно родитеља снабдевене молбенице ваља поднети саборском одбору у Карловцима најдаље до **8. (21) августа 1911.** с тим, да се у молбеници има навести, камо да се достави одлука саборског одбора после седнице му.

У Карловцима, 5. (18.) јулија 1911. године.

ПРЕДСЕДНИШТВО

српског православног народно-црквеног

355 1·3 **саборског одбора.**

Ad III. С. 457/262. ех 1911.

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај ради попуњења **места професора српске учитељске школе у Сомбору за природопис** као главну струку и друге сродне предмете.

На ово место могу компетовати Срби православне вере, угарски држављани беспрекорна владања, који имају прописано оспособљење за професора учитељске школе. У недостатку потпуно квалификованих компетената може бити пристављен за суплента и тако лице, које још нема потпуну квалификацију.

С овим местом скопчана су ова берива: за професора 2000 К плате и 200 К станарине годишње; за суплента награда од 1600 К годишње.

Редован професор добива петогодишње доплатке од 200 К, а после 30 година службовања мировину у износу достигнуте плате.

Прописно инструјисане молбенице имају се поднети српском православном народном школском савету најдаље до **2. (15.) августа** 1911.

Из седнице српског православног народног школског савета, држане у **Карловцима** 2. (15) јулија 1911. године.

ПРЕДСЕДНИШТВО

српског православног народног

356 1·3 **школског савета.**

С. О. 5307/през. ех 1911.

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај ради попуњења шест, а може бити и више питомачких места III. разреда у стипендијској закладе **Ђорђа** плем. **Сервијскога**, свака са стипендијом од годишњих 210 круна.

Стипендију ову може получити ученик српске народности и православне вероисповести, који је здрав и сиромашнога стања, а навршио је 12-ту годину.

Питомци III. разреда могу се временом, ако узможе, промаћи у више стипендијске разреде са 315 К и 420 К и то само ако буду имали свеједнако потребну квалификацију, и у том погледу имају првенство пред другима, који те стипендије нису уживали.

Крсним листом, школском и лечничком сведоџбом и сведоџбом о сиромаштву снабдевене молбенице ваља поднети срп. прав. нар. црк. саборском одбору у Карловцима најдаље *до 8. (21.) августа 1911. године.*

У молбеници се има навести, камо да се доставе одлуке саборског одбора.

Примећује се, да сваки молитељ, који моли једну стипендију из више закладе, има за сваку стипендију засебну молбу са прилозима поднети тако, да прилози у једној молби имају бити оригинални или оверени преписи, а у осталим молбеницама прости преписи.

У Карловцима, 5. (18.) јула 1911. године.

ПРЕДСЕДНИШТВО

срп. прав. нар. црк. саборског

348 3-3 **одбора.**

С. О. 5303|през. ех 1911.

СТЕЧАЈ.

У стипендијској закладе **Прокопија и Милоја Миладиновића** из Боботе има се попунити једно питомачко место за гимназисте са стипендијом од годишњих 400 круна.

Молитељи морају исправно доказати, да су Срби православне вере, сиромашнога стања, здрави и крвљим богињама накаламљени; даље добро морално владање и добар успех у наукама.

Првенство имају сродници фундаторови, који своје сродство исправно докажу, затим православни Срби из Срема, по том из Хрватске и Славоније, и коначно буди из којега српског краја.

Инструјисане молбенице ваља поднети саборском одбору најдаље до **1. (14.) августа 1911. године** са напоменом, камо да се достави одлука о подарењу стипендије.

У Карловцима 5. (18) јула 1911. године.

ПРЕДСЕДНИШТВО

срп. прав. нар.-црквеног

350 3—3 **саборског одбора.**

С. О. 5306|през. ех 1911.

Стечај.

У стипендијској задужбини А. Е. М. **Мојсија Путника** има се попунити једно евентуално два питомачка места са стипендијом од годишњих 700 круна.

За стипендисте може бити изабран само ученик српске народности и православне вероисповести, и то ученик гимназије, реалке, занатлијске, трговачке, економске и рударске школе и виших наука и исти ужива стипендију све до свршетка наука, ако покаже добар успех у науци и добро владање. Ко већ ужива коју стипендију, не може бити у исти мах и питомац ове закладе.

За слушање наука ван земаља угарске круне уз уживање ове стипендије потребна је претходно получена дозвола високог кр. уг. министарства богочасти и јавне наставе.

Крсним листом, школском и лечничком сведоџбом, као и сведоџбом сиромаштва снабдевене молбенице ваља поднети срп. прав. нар. црк. саборском одбору у Карловцима најдаље *до 8. (21.) августа 1911. год.* с тим, да у молби ваља казати, куда да се достави одлука саб. одбора са списима, а матуранти још и то: којој ће се струци одати.

Примећује се, да сваки молилац, који моли за стипендију из више закладе, има за сваку стипендију засебну молбу са прилозима поднети тако, да прилози у једној молбеници буду оригинални или оверени преписи, а у осталим молбеницама прости преписи.

У Карловцима, 5. (18.) јулија 1911. године.

ПРЕДСЕДНИШТВО

срп. прав. нар. црк. саборског

349 3—3 одбора.

ПРОМЕСЕ.

Државне срећке од године 1860.

Главни згодитак				К 600.000·—
1 згодитак	по		„	100.000·—
1 „	„		„	50.000·—
2 згодитка	„		„	20.000·—
15 згодитака	„		„	10.000·—
30 „	„		„	2.000·—
7050 „	„		„	1.200·—

Жребање серије 1. августа 1911. г.

„ бројева 2. новембра.

Цена К 16.—.

издаје

МЕЊАЧНИЦА

ЦЕНТРАЛНОГ КРЕДИТНОГ ЗАВОДА

деон. друштво

у Новом Саду.

*) Поштом шаљемо промесе само кад нам се новац унапред попаље заједно са 35 пот. за поштарину.

Власник и издавалац: деоничарско друштво »Браника«.

Штампарија деоничарског друштва »Браника« у Новом Саду.